

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Р1 462/2019
05.09.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Божицара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Лазаревић Дуца адвокат из ..., против тужене ББ, чији је пуномоћник Тамара Симић адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, решавајући сукоб месне надлежности између Првог основног суда у Београду и Основног суда у Крагујевцу, у седници већа одржаној 05.09.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

За поступање у овом предмету **МЕСНО ЈЕ НАДЛЕЖАН** Први основни суд у Београду.

Образложење

Тужилац АА из ... поднео је тужбу Основном суду у Крагујевцу против тужене ББ, ради утврђења делимичне ништавости уговора о кредиту закљученог између овде парничних странака и исплате по основу стицања без основа. Уз тужбу је приложио закључени уговор о кредиту, који у члану 24. садржи споразум о месној надлежности суда у случају спора по овом уговору.

Тужена је у одговору на тужбу и у поднеску од 16.04.2018. године истакла приговор месне ненадлежности Основног суда у Крагујевцу, позивајући се на одредбу о уговореној месној надлежности основног суда према регистрованом седишту банке, које је у Београду на територији Првог основног суда у Београду.

Основни суд у Крагујевцу је решењем П 1127/18 од 25.04.2018. године, исправљеним решењем истог суда П 1127/18 од 01.11.2018. године, одбио приговор месне ненадлежности за поступање у овој правној ствари. Одлучујући о изјављеној жалби тужене Виши суд у Крагујевцу је решењем Гж 4192/18 од 13.12.2018. године, укинуо решење Основног суда у Крагујевцу П 1127/18 од 25.04.2018. године, исправљено решењем истог суда П 1127/18 од 01.11.2018. године, и предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак. У поновном поступку одлучивања о истакнутом приговору месне ненадлежности, Основни суд у Крагујевцу је решењем П 1127/18 од 11.01.2019. године усвојио приговор и огласио се месно ненадлежним, а по правноснажности решења предмет је доставио Првом основном суду у Београду као месно надлежном суду на даље поступање у овом предмету.

Први основни суд у Београду није прихватио месну надлежност, већ је уз допис П 11208/19 од 12.07.2019. године списе предмета доставио Врховном касационом суду ради решавања сукоба месне надлежности. Исказао је становиште да се надлежност Првог основног суда у Београду не може засновати на споразуму о месној надлежности из члана 24. уговора, зато што је наведена уговорна одредба којом странке врше пророгацију надлежности и уговарају да ће њихове спорове решавати надлежни основни суд према регистрованом седишту банке, неправична и ништава у смислу одредбе члана 41. став 6. Закона о заштити корисника финансијских услуга у вези одредби члана 43. став 1. и 44. став 1. тачка 5. Закона о заштити потрошача. Затим, како је одредбом члана 45. ЗПП прописано да у споровима за заштиту права потрошача, поред суда опште месне надлежности, постоји и надлежност суда на чијем подручју потрошач има пребивалиште, односно боравиште, да се тужилац подношењем тужбе суду на чијем подручју има пребивалиште, а то је Основни суд у Крагујевцу, користио правом избора, те да је тај суд једино месно надлежан за суђење у овом предмету.

Решавајући настали сукоб месне надлежности на основу члана 30. став 2. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 116/08 ... 87/18) и члана 22. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18 - у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да је за поступање у овом предмету месно надлежан Први основни суд у Београду.

Одредбом члана 65. став 1. ЗПП прописано је да ако законом није одређена искључива месна надлежност неког суда, странке се могу споразумети да им у првом степену суди суд који није месно надлежан, под условом да је тај суд стварно надлежан. Према ставу 3. истог члана, споразум из става 1. и 2. овог члана производи правно дејство само ако је састављен у писаном облику и ако се односи на одређени спор или више спорова који сви проистичу из одређеног правног посла. Одредбом става 4. истог члана је прописано да исправу о споразуму тужилац мора да приложи уз тужбу, а тужени уз приговор ненадлежности.

Одредбом члана 41. став 6. Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр.36/11 и 139/14), прописано је да непоштена пословна пракса и неправичне уговорне одредбе имају значење утврђено законом којим се уређује заштита потрошача.

Одредбом члана 43. став 1. Закона о заштити потрошача („Службени гласник РС“ бр.62/14, 6/16 и 44/18), прописано је да су неправичне уговорне одредбе ништаве, док је одредбом члана 44. став 1. тачка 5. истог закона прописано да се уговорне одредбе сматрају неправичним без обзира на околност појединог случаја ако имају за предмет или последицу одређивање месне надлежности суда ван пребивалишта, односно боравишта потрошача.

Тумачење Првог основног суда у Београду да је одредба уговора о кредиту о пророгацији надлежности неправична, а тиме и ништава уговорна одредба која се не може применити у смислу цитираних одредби Закона о заштити потрошача и Закона о заштити корисника финансијских услуга, примењујући одредбу члана 45. ЗПП, није прихватљиво из следећих разлога.

Наиме, Закон о парничном поступку је општи процесни закон који, између осталог, регулише и питање месне надлежности суда у парничном поступку. Како за предметни спор није одређена искључива месна надлежност суда, а тужена је истакла приговор месне ненадлежности, то је релевантан споразуму о месној надлежности из члана 24. уговора о кредиту који је достављен уз иницијални акт – тужбу, према којем је у предметном спору месно надлежан Први основни суд у Београду, на чијој се територији налази регистровано седиште тужене, на основу члана 65. ЗПП у вези члана 3. став 1. тачка 4) Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС“ број 101/13). Поред тога, одредбом члана 45. ЗПП није прописана искључива месна надлежност суда само према месту пребивалишта, односно боравишта потрошача, већ изборна надлежност у конкуренцији са судом опште месне надлежности, те и ова законска одредба не може искључити примену члана 65. ЗПП и пророгациони споразум закључен између парничних странака као уговорних страна. Ово посебно ако се узме у обзир и да је мимо споразума странака, Први основни суд у Београду надлежан према одредби члана 40. став 2. ЗПП о општој месној надлежности за суђење у споровима против правних лица.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредбе члана 22. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић